

Kerstavond, 24 december 2019 - Ben Frie SJ

Heden is u een redder geboren. Is het een politicus die dat roept? Wat is voor ons een redder? Is er nog geloof dat onze wereld gered kan worden, dat wij van onze problemen bevrijd worden? We moeten onder ogen zien dat onze werkelijkheid ons niet met rust laat. Bedreigingen, onwaarachtigheid, onrust en protest, wereldwijd. Angst voor de ondergang van een onbeheersbaar klimaat. Perverse aspecten van ons drugsgebruik. De vanzelfsprekende handhaving van onze welvaart, waar we onbeperkt willen blijven genieten van onze onbeperkte mogelijkheden, ook als ze er niet meer zijn. Latijns-Amerika in existentiële nood, beangstigende vrijheidsstrijd in Azië, vluchtelingen in afschuwelijke, levensbedreigende omstandigheden. Armen te over, mensen die buiten de boot vallen, uitkeringen mislopen. Grote aantallen mensen met kanker, huiselijk geweld, toenemend ongeloof en wanhoopsdaden. Misbruik.

Wij willen zo niet leven. We voelen het als een druk, als verstikkend. We snakken naar adem en zijn het er niet meer over eens hoe je dat moet doen. We tekenen protest aan, we gaan de straat op, Den Haag wordt overspoeld. We zijn het onderling niet eens, velen geven de strijd op.

Wat niemand ons ontnemt is het kerstfeest. Het 'shop never stop' schreeuwt ons tegemoet. Lichtfestijnen, sterretjes, lampjes, kunst en kitsch. Commerciële belangen, maar ook emotionele: als ik geen kerstfeest kan vieren, zullen we ongelukkig zijn en dat nooit. Sommigen leggen elkaar de dwang op om minstens met Kerstmis fatsoenlijk te zijn, meelevend, menslievend. Je hebt geen keus: Kerstmis gebeurt, het zit onlosmakelijk vast in onze cultuur en er zijn talloze manieren om er toch maar het beste van te maken. We willen leven, in leven blijven.

Hier, in deze ruimte, hebben wij ook zo onze manieren om er het beste van te maken. We zingen, we versieren, we ontsteken licht, we bouwen een kerstgroep en zeggen: heden is ons een redder geboren. Ons geloof is ongelooflijk: in een kind projecteren we alles wat ons hartje begeert. Dit kind krijgt de last van al onze verlangens naar een vreedzaam leven, waar waarheid heerst en oprechtheid. Waar we eerlijk verdelen wat ons ter beschikking staat. Waar we niet hebzuchtig graaien, maar omzien naar hen die minder hebben dan wij. Hier delen we onze zorgen, onze bekommernis om mensen die aan eenzaamheid lijden, verlatenheid en verdriet om verloren relaties. Ons protest speelt zich hier af.

Heden is ons een redder geboren, zeggen wij, en we wijzen over onze onmacht heen naar het kind dat aanvankelijk nauwelijks werd opge-merkt in de geschiedenis. Ongemerkt is het in ons midden gekomen, pas op den duur konden we onderscheiden wat de betekenis was van deze geboorte, van deze mens als wij die echter met kop en schouders uitstak boven hopeloosheid, uitzichtloosheid en wanhoop.

Zijn naam is: Christus de Heer. Een bericht uit oude tijden, maar we vertellen het alsof het in deze zelfde nacht gebeurde. En we geloven ook dat het zo is: Christus schiept die nieuwe werkelijkheid waar we op hopen. Tegen beter weten in geven wij het kind de namen die Jesaja schiep in zijn visioen: een prins van koninklijke bloede, een wonderbare raadsman, een goddelijke held, eeuwige Vader, vredevorst. Händels trompetten blazen het ons in de oren in zijn oratorium dat bedoeld was voor de Goede Week, maar die Goede Week begint vannacht.

Wat willen wij dan? Ons niet neerleggen bij de wanhoop van zovelen. Ons hart laten spreken, liefde betuigen, erop uitgaan om een nieuwe wereld te scheppen ondanks alles wat ertegen spreekt. We kiezen voor soberheid, eenvoud van hart omdat we weten dat de grootsheid van onze leefomgeving niet door ons wordt geschapen, maar zijn

herkomst elders heeft. We ontvangen de eenvoud van het arme kind Jezus, dat weliswaar met macht werd bekleed maar die niet uitoefende ten koste van mensenlevens, door onderdrukking of geweld. Het is zijn nederigheid die mensen overtuigt van zijn goede wil – zij het pas na vele pogingen om er voortijdig een eind aan te maken.

Het is in doeken gewikkeld en ligt in een kribbe. Vanouds ziet men in die verschijning – want dat is het – een kind dat voorbestemd is tot val en opstanding van velen maar dat slechts kan door zichzelf op te offeren tot de laatste druppel bloed. Zo is het voedsel voor ons leven: de goddelijke onbegrijpelijke aanwezigheid die sterk is als de dood, Gods levenskracht die zich onweerstaanbaar ten toon spreidt. Dit kind scheurt de hemel open en bezweert ons dat de Vader van de schepping Hem hier plaatst om de waarheid te tonen van het bedroevende leven van mensen: een vreugdevolle boodschap die ons hart weet te openen, die ons lieve en goede mensen maakt die opgewassen zijn tegen de kwalen van de wereld. Zijn naam is: Christus de Heer.